

denoot van Barth, dat nu, zóó, dat en moment n kan. Als er neer op stus' tijdge- een begrip h gelijk, laat poneeren in ateen, dat t, langs mij enkel stille vriend niet nd, als een

niet meer, jn, dan zijn n, dat men tlen, gelijk wel anders en niet te e rustig, en „kleinen als ik Karl in hem heb

onbedoelde

eologen, die den dragen, te kostuum en. En nog een zekere an den dag een applaus, zichzelf zijn; idigheid, op an heeft hij gs-getui-

icist treffen, hoofd neer. d: hoe weet Als ze het ers dan ook ook vragen: i het geloof gnito"? In- can ik hem to van God — maar dan het niet; of ik het niet erk. Zoodra ij Zich toch o werd door-

n valt, dan r die open-

i hebben o is — als oooie naam, dien ik mij

arth niet ge- radox wordt iet bewijzen, orwerp daar

len „vinden“ vinden niet f niet eens; en; om dien robleem zelf

is incognito. jn, die men

K. S.

dz. 57, kolom tegenstrijdig, 59, kolom 1, t redt". Lees:

plaats greep en waardoor hij bevrijd werd van de heerschappij der zonde en des doods.

Want, zoo zegt hij in woorden, die op het eerste hooren wat moeilijk te verstaan zijn, de wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods.

Paulus spreekt hier van tweeërlei wet.

Reeds vroeger, in het zevende hoofdstuk, heeft hij geschreven van de tweeërlei wet in zijn leden. Daar heeft hij ze genoemd de wet der zonde en de wet des goededs.

Het is tweeërlei beginsel, tweeërlei drijfkracht, tweeërlei macht in zijn leven, die hem naar verschillende kanten drijft. Het ééne is de wet, de macht, de heerschappij des Geestes in Christus Jezus.

Het is de heiligende invloed van den Geest des Heeren, die hem bindt aan Christus Jezus en die zoekt om Christus Jezus in zijn leven tot heerschappij te brengen.

En het is anderzijds de macht die hem tot de zonde drijft en gevangen houdt in den dood.

Welm, Paulus heeft zijn tijd gekend dat de heerschappij der zonde hem geheel in beslag nam en dat hij gevangen lag in banden des doods.

Toen verschrikte hem de verdoemenis.

Maar nu is het anders.

De Geest des Heeren is over hem vaardig geworden.

Gods Geest heeft hem gebracht tot Christus Jezus en nu weet hij zich vrij van de macht der zonde en des doods.

Daarom te meer kan hij roemen, dat er geen verdoemenis is voor hem en voor allen die in Christus Jezus zijn.

Paulus had wel een helder inzicht in den verlossingsweg.

Hebt gij van strijd te gewagen? Paulus ook. Klaagt gij wel, ik, ellendig mens — gij weet, het zijn woorden van den apostel.

Maar ook, hebt gij oorzaak van roem en dank — ga dan in de leerschool van Paulus en hij zal u de woorden geven om er God mee te verheerlijken.

Hier roemt Paulus er in dat de heerschappij der zonde over zijn leven is gebroken.

Zegt hij daarmee dat hij niet meer zondigt? Wij weten wel beter.

Bedoelt hij er mee dat de zonde hem in zijn leven geen last, geen strijd, geen zorg meer baart?

Het tegendeel blijkt uit zijn woorden maar al te zeer.

Doch dit is zijn roem.

Al kan ik geen oogenblik den strijd nalaten, al moet ik onverpoosd tegen de zonde van mijn hart waken, de heerschappij der zonde is over mijn leven gebroken.

Ik ben verlost van het geweld des boozen.

Ik ben niet meer slaaf van Satan.

Wél ondervind ik nog zijn invloed.

Soms zoo sterk, dat ik uitroep: Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?

Maar toch mag ik er bijvoegen: ik danke God door Christus Jezus onze (en dus ook mijnen) Heer.

Is dit niet, naar luid van onzen alouden Heideberger, de eenige troost in leven en sterven?

Verlost van zonde, dood en Satan en — het eigendom van Jezus Christus!

Kent gij dien troost, mijn lezer?

Vraagt gij: hoe zal ik het weten?

Let dan hierop, dat Paulus zich bevrijd weet van de macht der zonde door de wet des Geestes des levens in Christus Jezus.

Om dien troost te genieten is allereerst geestelijke vernieuwing noodzakelijk.

Het is de Geest die levend maakt.

En dit geestelijke leven kan eenzijdig zich niet verdragen met de zonde in al haar openbaringen en drijft anderzijds uit tot Christus Jezus.

Zoo was de weg van Paulus en zoo is de ervaring van al Gods Kinderen.

Voor hen geene verdoemenis want zij zijn vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods door de wet des Geestes des levens in Christus Jezus.

J. G. KUNST.

Dit deed zich hier metterdaad voor.

Wij brengen gaarne Ds Brussaard onze hulde, dat hij zich in zijn schriftelijk résumé zoo dicht het door hem gesprokene nadert.

Toch missen wij daarin eenige uitdrukkingen, welke ten deele door ons tijdens zijn spreken waren opgeteekend en ten deele in ons geheugen zijn blijven hangen, omdat die bijzonderen indruk op ons maakten.

Indien — om maar iets aan te duiden — hij zich ter Synode werkelijk zoo had uitgelaten als thans door hem schriftelijk wordt weergegeven, zouden voorzeker enkele van de vragen, welke hem werden gesteld, achterwege zijn gebleven.

Op deze punten bracht Ds Brussaard zelf correctie aan op de mondelinge uiteenzetting van zijn bezwaren.

En wanneer hij na zijn „résumé“ nog aantekent: „Met name betuigde Ds Brussaard nog adhesie met een opmerking van Prof. Lindeboom, die er op gewezen had, dat de synode niet maar aanstonds haar confessioneele uitspraak in een Belijdenis-artikel had neergelegd, omdat zij liever eerst daar nog eens riep over wilde nadenken, eventuele tegenwerpingen wilde aanhooren en misschien zelfs dan vooraf een commissie zou wenschen te benoemen“, dan klopt dit volgens mijn herinnering niet heelmaal op wat hij ter Synode Prof. Lindeboom geantwoord heeft en in geen geval heeft hij dan de opmerking van den grijsen hoogleraar goed begrepen.

Het kan dan ook niet verwonderen, dat prof. Ridderbos in zijn antwoord op het vrijers van Ds Brussaards weergave even attendeert, alsook er voor uitkomt, dat hij niet woordelijk zal kunnen schrijven, wat hij ter Synode heeft gezegd.

In zijn inleiding richt hij zich dan ook aldus tot Ds Brussaard: „Thans hebt gij op schrift gebracht wat gij noemt „een résumé van mijn op de Synode ontwikkelde bezwaren“, en de Synode heeft mij opgedragen, hierop aan u een schriftelijk antwoord te doen toekomen. Het ligt in den aard der zaak en is natuurlijk ook de bedoeling der opdracht, dat dit in hoofdzaak hetzelfde zal zijn als wat ik ter Synode tot u sprak. Geheel hetzelfde zal het niet kunnen wezen. Vooreerst niet, omdat hetgeen ik toen improviserend moest spreken, niet woordelijk is bewaard gebleven, noch op het papier, noch in mijn geheugen. En ook niet, omdat hetgeen thans door u is ingezonden, naar het mij voorkomt op sommige punten toch nog waar iets verschilt van het mondelinge door u voorgedragene“.

Maar daarmee was dan ook het verband tusschen debat en korrespondentie heel wat losser geworden.

Ds Brussaard konstateert dit zelf, zij het dan ook met andere woorden.

Hij schrijft, dat het hem niet wel mogelijk is om óók van zijn repliek een kort résumé te geven.

Tweeërlei reden geeft hij daarvoor op: „Ten eerste verschilt het door u mij toegezonden stuk inderdaad op onderscheiden punten, van wat gij ter Synode te berde gebracht hebt (gelijk ge trouwens zelf toegeeft), zoodat ik daarmee vanzelf thans eenigzins rekening dien te houden. En ten tweede, hebt gij mij niet een résumé van uw rede gezonden, maar een zeer uitgebreide weergave ervan, waarbij gij u, evenals ter vergadering, rechtstreeks tot mij richt“.

Ds Brussaard geeft daarop te kennen, dat hij het voorbeeld van prof. Ridderbos zal volgen, met de toevoeging: „al hoop ik mij, ondanks dezen vorm, zoo dicht mogelijk bij het ter Synode gesprokene aan te sluiten en mij strikt tot het zakelijke te beperken“.

Toch heeft dit goede voornemen het niet kunnen behouden, dat het verschil hier aanmerkelijk grooter is dan bij het begin der korrespondentie.

Zoo had Ds Brussaard b.v. ter Synode uitgesproken, dat door het antwoord van prof. Ridderbos enkele bezwaren bij hem waren weggevallen, maar dat hij er toch nog eenige had behouden.

Daarop was het besluit der Synode gebaseerd om Ds Brussaard te verzoeken de bezwaren, welke nog bij hem bestonden, schriftelijk haar toe te zenden.

Deze uitlating vinden wij in de schriftelijke repliek aldus geformuleerd: „Niet alle bedenkingen zijn daardoor vervallen, maar toch ben ik met enkele officieele verzekeringen van u zeer ingenomen en zoodoende reeds gedeeltelijk gerustgesteld. Geheel bevredigd echter heeft, gelijk ik zeg, uw argumentatie mij nog niet“.

Men zal ons moeten toestemmen: dit klinkt veel minder positief.

En dat niet alleen.

Maar ter Synode werden door Ds Brussaard een paar bezwaren genoemd, die bij hem waren weggenomen.

Des te meer bevreemdt het daarom, deze punten toch weer in de schriftelijke repliek als bezwaren vermeld te zien.

Hadden wij eerst ter Synode ons afgevraagd over welke gewichtige bezwaren Ds Brussaard nog niet kon heenkomen en zagen wij de inzending daarvan met verlangen tegemoet in de hoop, dat ook die spoedig zouden kunnen worden weggeruimd, na lezing van zijn repliek krijgt men zoo den indruk, dat schier al zijn bezwaren terugkeeren.

Zijn schriftelijke repliek draagt een sterker kritisch karakter dan zijn mondelinge.

Natuurlijk is dat ook prof. Ridderbos niet ontgaan.

Het was voor hem een teleurstelling.

Hij verbergt dat niet.

Hij vangt dan ook zijn schriftelijke dupliek aldus aan: „Met blijdschap heb ik in uw schrijven bevestigd gezien, wat ge ook ter Synode reeds had uitgesproken, dat ge door het ontvangen antwoord „reeds gedeeltelijk gerustgesteld zijt“. Aan de andere zijde is er in uw schrijven ook wel iets, dat mij heeft teleurgesteld. Ter Synode had ik hoop, dat die bevrediging een ruimeren omvang had dan mij thans toeschijnt het geval te zijn, nu ge voor uw

mondelinge repliek een breede uiteenzetting in de plaats hebt gesteld, waarin ge (naar het mij voorkomt en ge op één belangrijk punt ook zelf uitspreekt) zelfs sterker dan in uw eerste uiteenzetting de beslissing der Synode critiseert. Zoo kan ik niet zeggen, dat ik me tot dit tweede en laatste antwoord, dat ik in opdracht der Synode heb te geven, zet met denzelfden blijden moed als waarmee ik mijn eerste antwoord begon“.

Men meene echter niet, dat deze dupliek de kenmerken van moedeloosheid vertoont.

Wie prof. Ridderbos kent, kan zich niet voorstellen, dat hij ooit het hoofd zou kunnen laten hangen.

Neen, met dezelfde gemoedelijkheid van vroeger, met dezelfde houding van alles te durven zeggen en er zeker van te zijn niet te kwetsen, staat hij Ds Brussaard opnieuw te woord.

Men zou er bijna een prijs voor willen uitloven, wie er ook maar één gemelijk trokje in heel deze dupliek kan opsporen.

Wel echter zet prof. Ridderbos met nog meer nadruk de puntjes op de i.

Deze dupliek is een kostelijke aanvulling van onze Synode-literatuur geworden.

Dat alleen verzoent ons dan ook met den gang van zaken.

Van het begin af hadden wij op de schriftelijke pro- jectie van het debat geen goed oog.

Wij wisten, dat ook met de beste bedoelingen geen trouw beeld van het gesproken woord was te geven.

Aan de beste bedoelingen heeft het van weersakanten niet ontbroken.

Daarom zouden wij het resultaat ten eenenmale hebben betreurd, indien de dupliek van prof. Ridderbos niet zoo was uitgevallen, dat ons heele Gereformeerde volk er wat aan heeft.

Men kan gerust zeggen, dat de bezwaren, welke na den „Open Brief“ nog tot uiting kwamen (voorzoover ze niet bedoelden één of meer van de vier bekende punten zelf in twijfel te trekken), hierin worden weerlegd.

Het laatste antwoord van prof. Ridderbos werd ter Synode voorgelezen en naar den zakelijken inhoud goed- gekeurd.

De persoonlijke vorm is en blijft vanzelf voor rekening van prof. Ridderbos.

Daardoor heeft deze dupliek — om dien term eens te bezigen — een „semi-officieel“ karakter gekregen.

Intusschen is heel de korrespondentie reeds bij den uitgever J. H. Kok te Kampen als brochure verschenen, onder den titel: „Bezwaar en Antwoord, Ds Brussaard's uiteenzetting van bezwaren tegen de beslissingen der Synode en het antwoord van prof. Ridderbos met repliek en dupliek“.

Wij mogen er zeker wel op rekenen, dat onze lezers deze brochure zullen aanschaffen?

Dat bespaart ons de moeite er den inhoud van te „ver- slaan“.

Hoe eer deze artikelenreeks kan worden besindigd, des te liever is het ons.

Andere onderwerpen liggen te wachten.

Wij zullen er ons daarom toe bepalen een paar punten slechts uit deze korrespondentie uit te lichten en daarop bijzonder de aandacht te vestigen.

— Het vonnis van Prof. Haitjema. IV.

Wij beloofden dan een zoo objectief mogelijke oriën- teering te geven in het artikel van prof. Haitjema om daarna zijn beschouwing aan beoordeeling te onder- werpen.

Prof. Haitjema verdeelt zijn stof aldus:

„Ik zal eerst een korte schets hebben te geven van de Gereformeerde belijdenis van het Schriftgezag;

daarna zal ik de vraag trachten te beantwoorden, wat een belijdende Gereformeerde kerk met deze belijdenis heeft te doen;

vervolgens zal ik in het licht hebben te stellen, wat de Asser Synode met deze belijdenis heeft gedaan;

om ten slotte nog kortelijk antwoord te zoeken op de pijnlijke vraag, hoe deze kerkvergadering van een belij- dende Gereformeerde kerk zich zoo tragisch kon schuldig maken aan wat het juist met inspanning van alle krach- ten van haar kerkelijk erf verre houden wilde“.

Voor dit nummer willen wij ons bezig houden met het eerste van de vier in homiletischen stijl geformuleerde punten en zullen daarmee wel niet gereedkomen.

Prof. Haitjema wil zorgvuldig vermijden aanstonds „zijn opvatting van de Gereformeerde belijdenis voor die belijdenis zelve in de plaats te stellen“. Hij wil zijn uitgangspunt zoo kiezen, „dat ook de vurigste verde- diger van de besluiten van Assen naast mij (hem) moet komen staan“. Daarvoor meent hij het gevoeglijkst op Franciscus Junius te kunnen teruggaan. „Telkens hoort men in Junius' theologische verhandelingen de gedach- ten, vaak de woorden zelfs, van de Nederlandsche Ge- loofsbelijdenis doorklinken“. Hij zal daarom een beschrij- ving geven van de Gereformeerde opvatting van het Schriftgezag „in aansluiting aan de Theses Theologicae van Franciscus Junius, hier en daar met aanvullende aanhalingen uit Calvin's Institutie“.

Junius dan omschrijft de Heilige Schrift als „het Woord Gods, dat door God en door tussenkomst van zijne dienstknechten in het geschreven O. en N. Testa- ment aan de kerk is gegeven en dat zijn gewijde bestem- ming vindt in dit tweeledig doel: de verheerlijking van God en de zaligheid der uitverkorenen“. Hij stelt den in- houd van de Schrift in rechtstreeksch rapport tot God: „want al wat in de H. Schrift staat, heeft een bijzondere betrekking op God, ook datgene, wat naar ons oordeel toch wel heel ver van Hem afligt“. Het tweeledig doel der Schrift werkt hij aldus nader uit: „Het allereerste en hoogste doel van de H. Schrift is de glorie Gods (want God doet alle ding om Zijns Zelfs wil). Dit kan aldus dui-

KERKELIJK LEVEN.

Synode-indrukken.

XXIX.

Korrespondentie Ds Brussaard— Prof. Ridderbos.

Het debat tusschen Ds Brussaard en Prof. Ridderbos, in de September-zittingen der Synode gehouden, is over- gegaan in een korrespondentie.

Wat wij voorspeld hadden is bewaarheid.

Debat en korrespondentie dekken elkaar volstrekt niet.

Dit was, naar wij voorzeiden, ook niet mogelijk.

Wie is in staat om een rede van een half uur of meer, geheel of gedeeltelijk geïmproviseerd, daarna letterlijk op schrift te brengen?

En wijkt hij, die het eerst het woord voerde, bij zijn schriftelijke optekening ook maar op een paar belang- rijke punten van zijn mondelinge voordracht af, dan stuurt hij daardoor reeds heel de verdere korrespon- dentie in de war.

wet des doods.

rieven nooit stus. En hij Christus een hoorders. het wondere eerlijkt.

ie groot te ristus daarin te geven.

ler zondaren, deren moed inhopen.

onlijk getui- or in hem

tas, 1923) over